

Sygn. akt III KO 51/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie zainicjowanej zażaleniem A. L. na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w L. z dnia 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt PR 4 Ds. [...], o odmowie wszczęcia śledztwa,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 30 czerwca 2021 r.,
wniosku Sądu Rejonowego w L.,
zawartego w postanowieniu z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. IX Kp [...],
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*

postanowił
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2021 r. wydanym w sprawie o sygn. akt IX Kp [...], Sąd Rejonowy w L. wystąpił w trybie art. 37 k.p.k. do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie przedmiotowej sprawy innemu Sądowi równorzędnemu. Sąd Rejonowy wskazał, że w sprawie występują realnie okoliczności, które mogą zasadnie stwarzać przekonanie o braku warunków do jej obiektywnego rozpoznania przez Sąd właściwy miejscowo. Sąd podkreślił, że w niniejszej sprawie zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa dotyczyło czynów, których mieli się dopuścić sędziowie Sądu Apelacyjnego w [...] oraz sędzia Sądu Okręgowego w L., a więc sędziowie funkcjonalnie nadrzędni wobec sędziów Sądu właściwego oraz osoby o możliwych kontaktach osobistych i zawodowych z sędziami Sądu właściwego. Sąd wnioskujący zwrócił także uwagę na medialny

potencjał sprawy. W ocenie wnioskującego Sądu, celem uniknięcia zarzutów o brak obiektywizmu i bezstronności przy rozpoznaniu tego zażalenia, zasadne jest by sprawa ta nie była rozpoznawana przez Sąd Rejonowy w L..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że przekazanie sprawy innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, zaś odstępianie od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, że pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Muszą więc zachodzić okoliczności, które w sposób realny, a nie pozorny stwarzają uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania sprawy w danym sądzie. Dokonując wykładni art. 37 k.p.k. Sąd Najwyższy niejednokrotnie stwierdzał, że nie ma podstaw do korzystania z instytucji przewidzianej w art. 37 k.p.k. w każdym wypadku, gdy sądowej kontroli podlega decyzja prokuratora wydana po sprawdzeniu zasadności doniesienia o rzekomym przekroczeniu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków w toku rozpoznawania konkretnej sprawy przez sędziego orzekającego w sądzie właściwym miejscowo lub sędziego sądu wyższego rzędu, skierowanego do organów ścigania przez stronę procesową, kwestionującą przebieg postępowania lub nie akceptującą orzeczenia kończącego to postępowanie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 r., III KO 48/11). Zasadnie też wskazuje się, że co do zasady nie uprawnia do przekazania właściwości fakt, iż osobą podejrzaną w procesie karnym jest osoba znana sędziom sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyłącznie z racji kontaktów o charakterze zawodowym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2016 r., II KO 25/16; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2013 r., II KO 54/13).

Przenosząc te ogólne uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy trzeba zauważyć, że Sąd Rejonowy w L., rozpoznając sprawę IX Kp [...], miałby się ustosunkować do decyzji prokuratora, wydanej na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie niedopełnienia obowiązków przez

wskazanych w zawiadomieniu sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] i sędziego Sądu Okręgowego w L., a tym samym działania na szkodę interesu prywatnego a A. L., tj. o czyny z art. 231 § 1 k.k. Procedowanie Sądu właściwego miejscowo do rozpoznania zażalenia A. L. nie wiąże się zatem z merytorycznym rozstrzygnięciem w przedmiocie zarzutów w stosunku do konkretnych osób. Złożenie zażalenia prowadzi jedynie do kontroli prawidłowości decyzji niesądowego organu procesowego o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, a więc jedynie w sferze przedmiotowej a nie na płaszczyźnie podmiotowej, czyli rozstrzygania o odpowiedzialności karnej wskazanych w zawiadomieniu osób (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 2020 r., IV KO 33/20).

Wskazać należy ponadto, że doniesienie o rzekomym popełnieniu przestępstwa dotyczy sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] i Sądu Okręgowego w L., a zatem sędziów innego Sądu niż ten, który z mocy ustawy jest właściwy do rozpoznania niniejszej sprawy. Należy także zaznaczyć, że właściwy miejscowo do rozpoznania tej sprawy Sąd Rejonowy jest sądem, którego rozstrzygnięcie nie będzie podlegało dalszej kontroli odwoławczej, a zatem jest ono poza kognicją któregośkolwiek z Sądów, w których orzekają sędziowie wskazani w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa. Nie bez znaczenia jest również fakt, że wszyscy ci sędziowie orzekają w wydziałach cywilnych, a więc merytorycznie zupełnie odrębnych od pionu karnego. Sam fakt, że są to sędziowie orzekający w Sądach tego samego okręgu i geograficznie w jednym mieście, nie spełnia przesłanki przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu w celu zabezpieczenia „dobra wymiaru sprawiedliwości” w rozumieniu art. 37 k.p.k.

W kontekście medialnego potencjału sprawy należy podkreślić, że z reguły w ocenie Sądu Najwyższego potrzeba zapewnienia dobra wymiaru sprawiedliwości nie wynika z faktu rozpoznawania sprawy pozostającej w zainteresowaniu miejscowej opinii społecznej oraz nagłośnionej medialnie. Trafnie zakłada się, że tego rodzaju okoliczności nie mogą prowadzić do naruszenia gwarancyjnych przepisów o właściwości miejscowej. Podkreśla się również, że działalność, także orzecznicza, sądów, z istoty rzeczy podlega publicznemu osądowi, ale z tego powodu, jak też z powodu możliwości powstania w lokalnej społeczności oczywiście nieuzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sądu jako instytucji,

nie wolno przełamywać reguły procesowej, według której sprawę rozpoznaje sąd miejscowo właściwy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16.04.2002 r., V KO 16/02; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2004 r., II KO 26/04; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., V KO 68/04; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2007 r., IV KO 22/07).

Sąd Najwyższy dostrzega, że w swoim zażaleniu A. L. wnosił o „przekazanie sprawy do rozpoznania przez Sąd spoza okręgu Sądu Apelacyjnego w [...]” (k. 9 verte). W tym kontekście trzeba jednak zaznaczyć, że strony postępowania mają do dyspozycji inny instrument reagowania na brak bezstronności sędziego. Jest to instytucja wyłączenia sędziego, uregulowana w art. 41 k.p.k.

Mając na względzie powyższe okoliczności, w ocenie Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki, które uzasadniałyby przekazanie sprawy innemu Sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 k.p.k.

Z uwagi na powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.